

HOTĂRÂREA CURȚII
12 decembrie 1974*

Cauza 36/74

B. N. O. Walrave, L. J. N. Koch
împotriva
Association Union Cycliste Internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie și
Federación Española Ciclismo

(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, formulată de Arrondissementsrechtbank Utrecht)

În cauza 36/74,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Arrondissementsrechtbank (Tribunal de arondisment) din Utrecht pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

1. **Bruno Nils Olaf Walrave**
2. **Longinus Johannes Norbert Koch**

și

1. **Association Union Cycliste Internationale**
2. **Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie**
3. **Federación Española Ciclismo**

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 7, 48 și 59 din Tratatul CEE și a dispozițiilor din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, 19 octombrie 1968, p. 2)

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, C. Ó Dálaigh și A. J. Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (raportor), P. Pescatore, H. Kutscher și M. Sørensen, judecători,

avocat general: J. P. Warner,
grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

Hotărâre

---

* Limba de procedură: olandeza.

1. Întrucât, prin hotărârea din 15 mai 1974, primită la grefa Curții la 20 mai 1974, Arrondissementsrechtbank din Utrecht a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, câteva întrebări privind interpretarea articolului 7 primul paragraf, a articolului 48 și a articolului 59 primul paragraf din același tratat, precum și interpretarea Regulamentului nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2);
2. întrucât, în esență, se solicită să se răspundă dacă aceste dispoziții se interpretează în sensul că este incompatibilă cu conținutul acestora una dintre dispozițiile regulamentului Uniunii Cicliste Internaționale privind campionatele mondiale de ciclism semi-fond cu antrenor pe motocicletă, în conformitate cu care „este necesar ca antrenorul să fie de aceeași naționalitate ca și concurentul”;
3. întrucât aceste întrebări au fost adresate în cadrul unei acțiuni intentate împotriva Uniunii Cicliste Internaționale, precum și împotriva federațiilor cicliste din Olanda și Spania de către doi resortisanți olandezi care participă în mod regulat în calitate de antrenori la curse de tipul celor menționate și care consideră că dispoziția citată din regulamentul UCI este discriminatorie;
4. întrucât, având în vedere obiectivele Comunității, practicarea sporturilor nu intră sub incidența dreptului comunitar decât în măsura în care aceasta constituie o activitate economică în sensul articolului 2 din tratat;
5. întrucât, atunci când o astfel de activitate are caracterul unei munci salarizate sau al unei prestări de servicii remunerate, aceasta intră sub incidența, după caz, a articolelor 48-51 sau 59-66 din tratat;
6. întrucât aceste dispoziții, care pun în aplicare norma generală de la articolul 7 din tratat, interzic orice discriminare pe motiv de naționalitate la practicarea activităților pe care le au în vedere;
7. întrucât, în această privință, este irelevantă natura precisă a raportului juridic în temeiul căruia sunt efectuate aceste prestări, atât timp cât norma de nediscriminare are în vedere, în aceleași condiții, orice gen de muncă sau de serviciu;
8. întrucât, cu toate acestea, respectiva interdicție nu privește componența echipelor sportive, în special a echipelor naționale, întrucât formarea acestor echipe este o chestiune care privește exclusiv sportul în sine, neavând ca atare legătură cu activitatea economică;
9. întrucât această restrângere a domeniului de aplicare a dispozițiilor respective trebuie, cu toate acestea, să se limiteze la obiectivul propriu;
10. întrucât, având în vedere considerentele precedente, este de competența instanței naționale să stabilească natura activității supusă spre examinare și să hotărască, în special, dacă, în sportul respectiv, antrenorul și concurentul constituie sau nu o echipă;
11. întrucât răspunsurile sunt date în limitele definite anterior ale domeniului de aplicare a dreptului comunitar;
12. întrucât întrebările adresate se raportează la interpretarea articolelor 48 și 59 și, în subsidiar, a articolului 7 din tratat;

13. întrucât, în esență, întrebările au în vedere aplicabilitatea dispozițiilor menționate la raporturile juridice care nu intră sub incidența dreptului public, stabilirea ariei lor de aplicare teritorială în raport cu un regulament sportiv emis de o federație ce activează la scară mondială, precum și aplicabilitatea directă a unora dintre acestea;
14. întrucât, în primul rând, se solicită să se răspundă, referitor la fiecare dintre articolele menționate, dacă dispozițiile unui regulament al unei federații sportive internaționale pot fi considerate ca fiind incompatibile cu tratatul;
15. întrucât s-a afirmat că interdicțiile de la aceste articole nu au în vedere decât restricțiile care își au originea în actele unei autorități, nu cele care rezultă din actele juridice adoptate de persoane sau asociații care nu intră sub incidența dreptului public;
16. întrucât articolele 7, 48 și 59 au în comun interzicerea, în toate domeniile lor de aplicare respective, a oricărei discriminări pe motiv de naționalitate;
17. întrucât interzicerea acestor discriminări se aplică nu numai în cazul actelor autorităților publice, ci și în cazul dispozițiilor de altă natură care reglementează, în mod colectiv, munca salarizată și prestările de servicii;
18. întrucât eliminarea între statele membre a obstacolelor la libera circulație a persoanelor și la libera prestare de servicii, obiective fundamentale ale Comunității formulate la articolul 3 litera (c) din tratat, ar fi compromisă în cazul în care eliminarea acestor bariere statale ar putea fi neutralizată prin exercitarea autonomiei juridice de către asociații sau organisme care nu intră sub incidența dreptului public;
19. întrucât, de asemenea, întrucât condițiile de muncă din diferitele state membre sunt reglementate atât prin intermediul dispozițiilor cuprinse în acte legislative și normative, cât și prin convenții și alte acte încheiate sau adoptate de persoane de drept privat, o limitare a interdicțiilor în cauză la acte ale autorității publice riscă să creeze inegalități cu privire la aplicarea lor;
20. întrucât, în mod evident, articolul 60 paragraful al treilea și articolele 62 și 64 privesc, în special, în domeniul prestărilor de servicii, eliminarea măsurilor statului, acest fapt nu permite abaterea de la caracterul general al condițiilor de la articolul 59, care nu face nicio deosebire în ceea ce privește originea obstacolelor care este necesar să fie eliminate;
21. întrucât, de altfel, este evident că articolul 48, referitor la eliminarea oricărei discriminări pe motiv de naționalitate în ceea ce privește activitățile salarizate, are în vedere, de asemenea, convențiile și alte reglementări colective care nu au fost adoptate de autoritățile publice;
22. întrucât, pe cale de consecință, articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1612/68 prevede că interzicerea discriminării se aplică în cazul convențiilor și al altor reglementări colective în domeniul raporturilor de muncă;
23. întrucât activitățile menționate la articolul 59 nu se deosebesc de cele prevăzute la articolul 48 prin natura lor, ci numai prin faptul că sunt desfășurate în afara obligațiilor unui contract de muncă;
24. întrucât această singură diferență nu poate justifica o interpretare mai restrictivă a domeniului de aplicare a libertății care este necesar să fie asigurată;

25. întrucât rezultă că dispozițiile de la articolele 7, 48 și 59 din tratat pot fi luate în considerare de către instanța națională în scopul de a examina valabilitatea sau efectele unei dispoziții incluse în regulamentul unei organizații sportive;
26. întrucât instanța națională adresează în continuare întrebarea în ce măsură norma privind nediscriminarea poate fi aplicată în cazul raporturilor juridice stabilite în cadrul activităților unei federații sportive ce activează la scară mondială;
27. întrucât, de asemenea, se solicită Curții să se pronunțe dacă statutul juridic poate diferi în funcție de faptul că o competiție sportivă are loc pe teritoriul Comunității sau în afara acestuia;
28. întrucât norma privind nediscriminarea, prin faptul că este imperativă, se aplică în cazul tuturor raporturilor juridice în măsura în care aceste raporturi, ca urmare fie a locului unde au luat naștere, fie a locului în care își produc efectele, pot fi localizate pe teritoriul Comunității;
29. întrucât este de competența instanței naționale să examineze această localizare luând în considerare faptele fiecărui caz în parte și să desprindă, în ceea ce privește efectele juridice ale acestor raporturi, consecințele unei eventuale încălcări a normei privind nediscriminarea;
30. întrucât, în ultimul rând, instanța națională a întrebat dacă articolul 59 primul paragraf și, eventual, articolul 7 primul paragraf din tratat produc efecte direct în ordinea juridică a statelor membre;
31. întrucât, astfel cum a fost precizat anterior, obiectivul articolului 59 este de a interzice, în domeniul prestărilor de servicii, printre altele, orice discriminare pe motiv de naționalitate a prestatorului;
32. întrucât, în sectorul prestărilor de servicii, articolul 59 constituie punerea în aplicare a normei privind nediscriminarea, formulată la articolul 7 pentru domeniul global de aplicare a tratatului, și de articolul 48 pentru sectorul muncii salarizate;
33. întrucât, astfel cum deja Curtea s-a pronunțat (hotărârea din 3 decembrie 1974 în cauza 33/73, Van Binsbergen), articolul 59 prevede, la încheierea perioadei de tranziție, o interdicție necondițională care împiedică, în ordinea juridică a fiecărui stat membru, în ceea ce privește prestările de servicii — în măsura în care este vorba de resortisanții statelor membre — impunerea unor obstacole sau limitări pe motiv de naționalitate a prestatorului de servicii;
34. întrucât la întrebarea adresată trebuie să se răspundă că, de la încheierea perioadei de tranziție, articolul 59 primul paragraf atribuie justițiabililor, în toate cazurile în care are în vedere eliminarea oricărei discriminări pe motiv de naționalitate, drepturi pe care instanțele naționale au obligația să le ocrotească;

Cu privire la cheltuielile de judecată

35. întrucât cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;
36. întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

